

AH-1431 CV-19
M.A. (Previous)
Term End Examination, 2019-20
SANSKRIT
Paper-IV
साहित्यशास्त्र तथा सौन्दर्यशास्त्र

Time: Three Hours

[Maximum Marks: 100]

[Minimum Pass Marks:]

नोट : सभी प्रश्नाः समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः।

इकाई-I

प्रश्न 1. अधस्तनेष कयोश्चिद् द्वयोराचार्ययोः प्रमुख सिद्धान्तः प्रतिपदनीयः—

- क. दण्डी
- ख. जगन्नाथः
- ग. मम्मटः
- घ. क्षेमेन्द्रः

प्रश्न 2. निम्नलिखितेषु कपोश्चने द्वयोर्व्याख्या विधेयाः

- (i) पवित्रे ब्राम्हणे स्तम्भे दातव्या दक्षिणा च गौः।
शेषाणां भोजनं कार्यं स्थापने कर्तव्यं श्रयम्॥
- (ii) प्रमाणं पञ्च निर्दिष्टं लक्षणं विश्वकर्मणा।
प्रेक्षागृहाणां सर्वेषु तत्रैव हि निबोधत॥
- (iii) रङ्गपीठं ततः कार्यं विधि दृष्टेन कर्मणा।
रङ्गशीर्षन्तु कर्तव्यं षडदारुक समन्वितम्॥
- (iv) एवं विधिं प्रकर्तव्यं रङ्गशीर्षं प्रयत्नतः।
कूर्मपृष्ठं न कर्तव्यं मत्स्य पृष्ठं तथैव च॥

प्रश्न 3. नाट्य शास्त्रस्य प्रतिपाद्य विषयो विवेचनीयः।

अथवा

कयोश्चिद् द्वयोरुपरि टिप्पणी लेख्योः

- (i) रङ्गगमंच
- (ii) जर्जर
- (iii) भन्तवारिणी
- (iv) प्रेक्षागृह

प्रश्न 4. मम्मटोक्तं काव्य स्वरूपं विविच्यताम्।

अथवा

हेतुर्न तु हेतवः इति सम्यक् व्याख्यताम्।

प्रश्न 5. अधस्तनेषु कमपि द्वयं प्रतिपादनपिम्।

- (i) लक्षणा तेन षडविधा।
- (ii) तात्पर्यार्थोऽपि केषुचित्।
- (iii) ज्ञानस्य विषयो हयन्यः फलमन्यदुदा हृतम्।
- (iv) शाब्दी व्यञ्जना।